

КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В ринкових умовах керівнику підприємства для ефективно управління необхідна об'єктивна і всебічна інформація в сегменті ринку щодо змін у планах, стратегії й поведінці конкурентів, зокрема при макроекономічних процесах, коливаннях попиту й пропозиції на ринку, про запровадження нових технологій і досягнень науки в промисловому виробництві.

Роль інформації, її своєчасність і достовірність має важливе значення для успішного ведення бізнесу. З розвитком структури підприємницького середовища з'являються нові відділи та напрями надання переважно інформаційних послуг, що забезпечують успішну діяльність підприємства у цілому.

У своїй діяльності співробітники конкурентної розвідки, зіштовхуються із необхідністю обробки великої кількості інформації найрізноманітнішого характеру. Уміння орієнтуватися у потоці нових даних та даних із тим, щоб правильно організувати.

У Господарському кодексі України [1] говориться, що «... підприємницька діяльність здійснюється громадянами на власний страх і ризик». Сьогодні будь-який бізнесмен, незалежно від величини його працюючих активів, оточений різними чинниками ризику, здатними водночас перетворити на ніщо його матеріальні і фінансові активи. Надзвичайно жорстка конкурентна боротьба за ринки збуту, прагнення для отримання максимальних прибутків змушують керівництво великих корпорацій уважно стежити за діяльністю своїх конкурентів. У цьому може застосовуватись як конкурентна розвідка, так і промислове шпигунство.

Конкурентна розвідка (або як ще її називають «бізнес-розвідка» або «конкурентний бенчмаркінг») – це складний аналітичний процес виявлення всіх даних, що цікавлять, про конкурентне середовище з будь-яких відкритих джерел, їх аналіз, синтез і подальше вироблення ефективних управлінських рішень на основі цих даних [2]. Як правило, конкурентна розвідка – це 80% інформації, які отримують з відкритих джерел.

Конкурентна розвідка і промислове шпигунство – різні речі. Перша обмежується аналізом відкритої інформації. За неї не можна притягнути до відповідальності. Хоч дуже легко перейти межу дозволеного і розпочати нелегальний збір. У деяких випадках це дуже спокусливо. Але так працювати не вигідно. Тому що приховані операції собі можуть дозволити тільки держструктури. Класичний приклад використання іноземними компаніями в Україні конкурентної розвідки – це резонансна історія цементного заводу у Львівській області з продажем його французькому «Ля Фаржу». У цьому випадку спостерігалось класичне пряме лобювання інтересів іноземної компанії на українській території.

Однією з головних проблем впровадження конкурентної розвідки в Україні ще досі є скептична думка бізнесменів щодо такого методу ведення конкурентної боротьби.

Своїм прикладом закордонні компанії «навчають» багатьох вітчизняних, що без застосування таких методів стабільно працювати не можна.

Методи конкурентної розвідки умовно можна поділити на цілком законні (білі) та методи, які за своєю формою не порушують законів, проте не завжди відповідають морально-етичним нормам ведення чесної конкурентної боротьби (сірі методи) [3].

До першої групи методів конкурентної розвідки, тобто до законних, належать:

- вивчення, аналіз та обробка відкритої інформації про конкурента;
- вивчення й аналіз публікацій конкурента. До другої групи методів належать наступні методи:

методи:

- вивідування інформації у співробітників конкурента;

- «переманювання» спеціалістів конкурента і отримання в них відомостей, що мають обмежений доступ;
- матеріальне заохочення співробітників конкурента з метою отримання конфіденційної інформації;
- отримання необхідної інформації про конкурента через зв'язки в правоохоронних та контролюючих органах [4].

Виділимо основні завдання конкурентної розвідки як складного елементу комплексної системи фінансово-економічної безпеки підприємства:

- виявлення загроз, джерелом виникнення яких є конкурентне середовище
- розроблення рекомендацій з локалізації і нейтралізації ризиків
- посилення сприятливих і локалізація несприятливих чинників впливу навколишнього середовища на господарську діяльність підприємства
- інформаційна оцінка партнерів, клієнтів, конкурентів, контрагентів
- збір інформації про сильні та слабкі сторони конкурентів, експертна оцінка планів та стратегій основних конкурентів
- інформаційний контроль розвитку інфраструктури ринку, конкурентів, їхніх рекламних дій
- забезпечення координації і взаємодії функціональних підрозділів організації на основі взаємного обміну інформацією про його оточення
- розроблення коротко- і довгострокових прогнозів впливу навколишнього середовища на господарську діяльність підприємства [5].

Отже, конкурентна розвідка – це складний елемент комплексної системи економічної безпеки підприємства, сутність якого полягає в постійному процесі збору, нагромадження, аналізу даних про внутрішнє й зовнішнє середовище компанії та надання вищому менеджменту компанії інформації, що дає йому змогу передбачити зміни в обстановці і приймати своєчасні оптимальні рішення щодо управління ризиками, впровадження змін у компанії, а також вживати відповідних заходів, спрямованих на задоволення майбутніх запитів споживачів та збільшення вартості компанії.

Конкурентна розвідка забезпечує аналітичну базу для важливих управлінських рішень для керуючих та власників підприємств. Робота служби конкурентної розвідки впливає на майбутнє підприємства, його економічну безпеку, ефективність його роботи, конкурентну позицію.

1. Господарський кодекс України.

2. Івченко О.В. Промислове (економічне шпигунство): конкурентна розвідка й контррозвідка / О.В. Івченко // Юридичний журнал. – 2009. – С.231.

3. Єгоров В.З. Історія розвитку промислового шпигунства [Електронний ресурс] / В.З. Єгоров – Режим доступу: <http://arenta-group.com.com.ua/>.

4. Золотухін Д.А. Ринок послуг конкурентної розвідки в Україні [Електронний ресурс] / Д.А. Золотухін. – Режим доступу : <http://www.economy-confer.com.ua/>.

5. Чвертко Л.А. Конкурентна розвідка в системі забезпечення економічної безпеки банків / Л.А. Чвертко, А.В. Товкис // Управління фінансово-економічною безпекою. – 2015. - №1. – С.65-68.